

*Obavijest***Ljetna škola Šipan 2005.**

Atlantsko vijeće Hrvatske organiziralo je, već tradicionalno, ljetnu školu na otoku Šipanu, Luka Šipanska, u sklopu koje su i ove godine održana četiri međunarodna znanstvena seminara:

- *Operacije čuvanja mira na jugoistoku Europe*, suorganizator Zaklada Friedrich Ebert, Ured u Zagrebu, 7-14. srpnja 2005.
- *Vrijednosti u politici: Koncepti za državu, ekonomiju i društvo*, suorganizatori Zaklade Konrad Adenauer, Hans Siedel i Eduardo Frei, 16-23. srpnja 2005.
- *NATO, prošlost, sadašnjost, budućnost*, suorganizator NATO Office for Information and Press, Bruxelles, 29. kolovoza – 4. rujna 2005.
- *NATO and Southeastern Europe*, suorganizator NATO Office for Information and Press, Bruxelles, 5-11. rujna 2005.

*Operacije čuvanja mira na
jugoistoku Europe*

Na seminaru koji se održavao od 8. do 14. srpnja 2005. godine predavanje je održalo ukupno 24 predavača. Uvijek aktualnim pitanjima sigurnosti svoje je viđenje dao i predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić koji je kao poseban gost sudjelovao na seminaru. Sa svojom temom "Odnosi Republike Hrvatske sa susjednim zemljama" Mesić je dao poticaj daljim predavačima da se prodube rasprave o sadašnjim vezama Hrvatske s drugim balkanskim zemljama, pogotovo onim s kojima je Hrvatska bila u ratu.

Pod predsjedavanjem predsjednika Atlantskog vijeća Hrvatske prof. dr. Radovana Vukadinovića svoje je predavanje pod nazivom "Nova uloga vojske" održao mr. sc. Drago Lovrić iz Glavnog stožera Oružanih snaga RH. Svoj naglasak Lovrić je dao na transformaciju oružanih snaga ka NATO savezu unutar same transformacije Sjeveroatlantskog saveza. Dan je uvid u sigurnosne izazove za Europu i NATO od novih prijetnji u obliku terorizma do društvenih promjena poput globalizacije.

Iznimno atraktivno predavanje ostvareno je pod predsjedanjem mr. sc. Pjera Šimunovića, nacionalnog koordinатора za NATO iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija RH. On je uveo prisutne u hrvatsko iskustvo u operacijama čuvanja mira, odnosno u desetak operacija UN-a u svijetu u koordinaciji vojnih i policijskih snaga. Najprije je svoje iskustvo opisala poručnica Vlasta Zekulić iz Vojne policije MORH-a. Poručnica Zekulić je svoje zvanje stekla na elitnom West Pointu, a kao zapovjednica hrvatske vojne policije unutar multinacionalnih snaga ISAF-a nalazi se u glavnom gradu Afganistana Kabulu. Poručnica Zekulić je uz prikazivanje slika ratom razore-

nog Kabula ispričala koji su najčešći problemi u vojnim kampovima te koje su dozvole i zabrane. Također je dala uvid u zadaće vojne policije koje se kreću od patroliranja kabulskom provincijom, osiguranja, vršenja istraga do pregleda za narkotike i kontroliranja ulaska u grad. Osim Vojne policije, u Afganistanu djeluje i civilni tim u sklopu mirovne operacije ISAF PRT. Član tog civilnog tima je i Dražen Hrastić koji je s još dvojicom Hrvata bio u sjevernom afganistanskom gradu Feyzabadu. Osim svojih iskustava u kraju koji je zimi potpuno odsječen od ostatka zemlje, Hrastić je dao i prikaz političko-sigurnosne situacije u Afganistanu te nabrojao sigurnosne izazove od djelovanja struktura koje žele srušiti afganistansku vladu, javnih nemira i nasilne demonstracije do interesa i djelovanja susjednih zemalja. Još jedan pripadnik mirovnih misija je i satnik Ivica Plejić, tajnik Ratne škole "Ban Josip Jelačić" unutar Oružanih snaga RH. Satnik Plejić je iskusio rat stravičnih djela u afričkoj zemlji Sijera Leone. On je bio pripadnik pregovaračkog tima, ali samo zato jer su bili spremni kao bijelci prijeći crtu razgraničenja dviju zaraćenih strana, dok se pripadnici nekih većih država to nisu usudili. Plejić ipak smatra da male države nisu toliko značajne, već to prvenstveno pridonosi boljem imidžu države.

O jednom drugačijem doživljaju s Bliskog istoka predavanje je održao Mike Oehl, predavač na NATO školi u Njemačkoj i komandant bataljuna od 235 američkih marinaca koji je prvi ušao u Irak. Oehl je ispričao svoje vatreno iskustvo ulaska u Bagdad.

Europska sigurnosna i obrambena politika u kontekstu Ustava EU bila je tema o kojoj je pod predsjedanjem dr. Borisa Vucelića iz Atlantskog vijeća Hrvatske predavanje održala dr. Diana Galabova, istraživač na katedri Sigurnosne studije na Fakultetu međunarodnih studija, Jagellonian University. Galabova, koja EU gleda iz dva aspekta, poslovnog unutar EU i osobnog pošto je Bugarka, smatra kako je najveća slabost Europske Unije nepostojanje zajedničkog pristupa. Stoga je potrebna produbljena suradnja među članicama u skladu s odredbama Europske Unije.

Načelnik Samostalnog odjela za analitiku Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Mario Horvatić upoznao je polaznike međunarodnog seminara s kontrolom naoružanja kao mjere uspostave sigurnosti i povjerenja. Poveo je prisutne u svjetske, regionalne i subregionalne sporazume o kontroli naoružanja koji se sastoje od iskazivanja političke volje za određivanjem plafona za pojedine tipove konvencionalnog naoružanja kao i verifikacije.

Na istom tragu svoje je predavanje nastavio mr. sc. Mladen Nakić, načelnik Hrvatskog verifikacijskog središta u MORH-u, odnosno službe za nadzor naoružanja. Krovno verifikacijsko središte u jugositočnoj Europi je RACVIAC (Regional Arms Control Verification and Implementation Assistance Center). Direktor RACVIAC-a brig. general Stergios Papatotis protumačio je ulogu RACVIAC-a u jugoistočnoj Europi.

Jedna od mirovnih operacija u Hrvatskoj bila je ona UNPROFOR-a nakon koje se uspjela provesti mirna reintegracija Hrvatskog Podunavlja. O tome je polaznike seminara podrobnije upoznao prof. dr. Siniša Tatalović, savjetnik

predsjednika RH za pitanja političkog sustava. Preko nekoliko faza mirovnih misija, Tatalović je iznio kronološki razvoj dolaska UN-ovih misija na područje bivše Jugoslavije.

Praktičan prikaz operacije čuvanja mira dao je brigadir Zdravko Jakop, zapovjednik Simulacijskog središta. On je prikazao simulacijske vježbe za operacije potpore miru. Iskustva u operacijama čuvanja mira iznijeli su i gosti iz susjednih zemalja. O sigurnosnim izazovima u svijetu danas i UN-u kao odgovornom subjektu za očuvanje mira seminar su održale Sonja Davinić i Ana Đorđević iz Atlantskog vijeća Srbije i Crne Gore. One su dale prikaz povelja i statuta koji omogućuju mirovne operacije UN-a, a zatim su se usredotočile na misije NATO-a u ovim prostorima, prvenstveno što se tiče OSCE-a, KFOR-a, ISAF-a, te vojnim potencijalima Europske Unije u misijama Concordia (Makedonija) i Althea (BiH).

Mr. sc. Gordan Grlić Radman iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija RH dao je pregled udjela neutralnih zemalja u operacijama očuvanja mira na jugoistoku Europe. Poimence je naveo nekoliko neutralnih i neutralističkih zemalja u Europi koje su dale svoj obol očuvanju mira. To su Švedska, Finska, Austrija, Švicarska i Irska.

O mirovnim operacijama u Bosni i Hercegovini pričao je mr. sc. Miloš Šolaja iz Centra za međunarodne odnose u Banjoj Luci. U svom iscrpnom i zanimljivom predavanju Šolaja je iznio kronološki faktore odlučivanja u BiH i njihovo djelovanje od stvaranja planova koji su trebali poslužiti kao odgovor za uspostavljanjem mira u tijeku rata u BiH do mirovnih misija koje su dovele do Daytonu i današnje krizne situacije u kojoj se nalazi Bosna i Hercegovina.

O problemima jedne od najsiromašnijih država Europe, Makedonije, predavanje je održao Milaim Fetaj sa Sveučilišta u Tetovu. Od početka nezavisnosti, Makedonija je imala problema sa svim svojim susjedima, a oni su eskalirali desetak godina kasnije. Međutim, Makedonija je primjer u kojem je rezolucijom Ujedinjenih naroda izbjegnuta još jedan rat na Balkanu.

O sigurnosti Crne Gore, ali i europskim integracijama i referendumu za nezavisnost koju podržava otprilike polovica stanovništva ove zemlje predavanje su održali mr. sc. Tanja Žurić, savjetnica u Ministarstvu za ekonomske odnose sa inostranstvom i europske integracije Vlade Republike Crne Gore te Mehmedin Tahirović.

O vrlo zanimljivom iskustvu u kavkaskoj republici Gruziji predavanje je održala Aleksandra Kuratko iz Nacionalnog demokratskog instituta za međunarodne odnose u Gruziji. Naime, tijekom građanskog rata koji je u borbu uključio vladu u Tbilisiju s tri odmetnute pokrajine Sjevernu Osetiju, Abhaziju i Adžariju, u Gruziju su došle UN-ove snage za očuvanje mira. Zaključnu riječ o mirovnim misijama UN-a, njihovim potrebama i budućnosti dao je dr. Winrich Kühne, direktor Centra za međunarodne mirovne misije u Berlinu.

Završne riječi vrlo uspješnog seminara dali su prof. dr. Radovan Vukadinović u ime Atlantskog vijeća Hrvatske, Mirko Hempel direktor Ureda Zaklade Friedrich Ebert za Hrvatsku te dr. Winrich Kühne.

*Vrijednosti u politici:
koncepti za državu, ekonomiju i društvo*

Seminar je okupio 30-ak mladih lidera političkih stranaka iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore te Mađarske.

Pojmovi vrijednost, etika, moral i pravo predstavljali su nit vodilju koja je prožimala gotovo sva predavanja i plodonosne diskusije koje su potom slijedile.

Prvog dana seminara prof. dr. Radovan Vukadinović, predsjednik Atlantskog vijeća Hrvatske, pokušao je oslikati stanje u pogledu prava, morala i etike u modernom društvu. Naglasio je da su u međunarodnim odnosima postojale i još uvijek postoje velike debate da li se uopće može govoriti o moralu ili etici koji povezuju države, subjekte tih odnosa, jer oni nemaju konkretno značenje, već je sila ta koja dominira, ukoliko pravo kao ograničenje ne postoji.

Potpredsjednica Atlantskog vijeća Hrvatske, doc. dr. Lidija Čehulić podsjetila nas je u trenutku nastojanja Hrvatske za približavanjem EU i NATO Savezu, koje su vrijednosti pratile i još uvijek prate proces europskog integriranja.

Dekan Fakulteta međunarodnih odnosa Sveučilišta Andrassy iz Budimpešte, dr. Stefan Okruch održao je zanimljivo izlaganje na temu "Vrijednosti i ekonomski poredak", te je slijedeći dan u sklopu radionice sa sudionicima nastojao detektirati vrijednosti kojih se oni drže u svakodnevnom životu i političkom djelovanju, dobivši kao najčešće odgovore: poštenje, predanost, suradnju i iskrenost.

Mr. sc. Aida Cvjetković, glasnogovornica Dubrovačko-neretvanske županije, već četvrtu godinu zaredom kroz svoje predavanje predstavila je sudionicima seminara ljepote, boje i mirise otoka Šipana, potaknuvši ih na samostalno istraživanje brojnih znamenitosti otoka.

Sudionicima tematski možda najbliže predavanje održao je Christian Passin iz Austrije koji je u interakciji sa mladim liderima nastojao definirati koje političke vrijednosti prevladavaju u funkcioniranju njihovih političkih stranaka. Zanimljiva je činjenica da su se, bez obzira na dijametralno suprotne programe nekih od zastupljenih političkih stranaka, vrijednosti uvelike preklapale.

Drugi radni dan seminara zaključio je Dr. Jean Penders iz Zaklade Eduardo Frei, koja po prvi put sudjeluje kao suorganizator šipanskog seminara, s predavanjem "Kreativna moć kršćansko-demokratskog koncepta u Nizozemskoj".

O demokratskoj kulturi i moralu u hrvatskom društvu govorili su mr. sc. Ivo Lovrić, predsjednik Društva za kulturu demokracije iz Zagreba, te mr. sc. Goran Crpić iz Centra za katoličko-društveno učenje.

Katarina Jagić, predsjednica UMIS-a nastojala je kroz svoje izlaganje dati odgovor na pitanje kakav socijalno-ekonomski kompas Hrvatska treba za uspješnu budućnost.? Navodeći brojne primjere iz prakse i djelatnosti vlastitog udruženja, ona smatra da u malom i srednjem poduzetništvu leži ključ gospodarskog uspjeha i prosperiteta Hrvatske.

Dr. Christoph Schwegmann govorio je o vrijednostima Europske vanjske i sigurnosne politike, osvrnuvši se na aktualne probleme u funkcioniranju EU, prvenstveno na francusko i nizozemsko NE Europskom ustavu i neuspjeh dogovora oko proračuna EU.

Posljednje izlaganje na seminaru održao je mr. sc. Geza Stančić iz Vijeća za medije, Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava, koji je, navodeći primjere iz prakse, govorio o svima bliskoj temi etičkih i moralnih vrijednosti u medijima. U svom izlaganju zadržao se na nekoliko ključnih pitanja: novinarskoj etici, profesionalnoj odgovornosti novinara, građansko-pravnoj zaštiti privatnosti, kleveti i uvredi, objektivnosti te trenutnoj medijskoj slici u Hrvatskoj.

Atlantsko vijeće Hrvatske pokrenulo je ljetnu školu na otoku Šipanu, u sklopu koje se svake godine održavaju četiri seminara, s ciljem edukacije i suradnje mladih lidera s područja Jugoistočne Europe. Za seminar "Vrijednosti u politici, koncept za državu, ekonomiju i društvo" uistinu se može ustvrditi da je opravdao očekivanja vezana uz edukativnu stranu, međutim najvažniji rezultat seminara je upravo suradnja, prijateljstvo i međusobno razumijevanje među mladim liderima ne tako rijetko suprotstavljenih političkih opcija i stranaka. To zaista predstavlja neprocjenjivu vrijednost i putokaz za budućnost, te potvrdu da je početna zamisao osnivača ljetne škole ugledala svjetlo dana.

NATO, prošlost, sadašnjost, budućnost

Treći seminar ljetne škole Šipán 2005. okupio je tridesetak nastavnika povijesti, politike i gospodarstva te zemljopisa iz srednjih i osnovnih škola s područja Republike Hrvatske. Cilj seminara bila je edukacija nastavnika, kao temelj za daljnju edukaciju učenika osnovnih i srednjih škola o euroatlantskim integracijama, povijesti i funkcioniranju samog NATO saveza te procesu približavanja Hrvatske NATO savezu i Europskoj Uniji.

Kroz petodnevni rad seminara dotaknute su sljedeće teme: razlozi osnivanja NATO saveza i razvoj EU, ekonomska suradnja na jugoistoku Europe, analiza europske integracije: refleksija o scenariju susreta, Srednja Europa i transatlantski odnosi, Balkanski Savez i NATO, NATO – politički aspekt, uloga žena u približavanju tranzicijskih zemalja euroatlantskim integracijama, NATO-va vojna doktrina, uloga povijesti u obrazovnom sustavu, informiranost srednjoškolske populacije Zagrebačke županije o EU, ideja euroatlantizma između idealizma i realizma, Hrvatska i NATO, Mediteranski dijalog, NATO danas, te oružane snage RH u transformaciji ka NATO Savezu.

Predavanja su održali istaknuti profesori s Fakulteta političkih znanosti: prof. dr. Smiljana Leinert-Novosel, prof. dr. Livija Kardum, prof. dr. Radovan Vukadinović, prof. dr. Luka Brkić, prof. dr. Zdravko Petak, prof. dr. Zvonko Posavec, doc. dr. Lidija Čehulić, prof. dr. Vlatko Cvrtila; prof. dr. Zbignev Pavlacik i mr. sc. Tomas Klvana, predstavnici Euro-atlantskog kluba iz Češke; dr. sc. Amadeo Watkins, UK Defence Academy, mr. sc. Pjer Šimunović, nacionalni koordinator za NATO, Ministarstvo vanjskih poslova

i europskih integracija, satnik Ivica Plejić, tajnik ratne škole "Ban Jelačić", general pukovnik Slavko Barić, zamjenik načelnika Glavnog stožera OS RH, Zsolt Rabai, PhD, NATO PDD, koordinator za zapadni Balkan, te dr. sc. Tvrtko Jakovina s Filozofskog fakulteta.

Pod vodstvom doc. dr. sc. Lidije Čehulić, podpredsjednice Atlantskog vijeća Hrvatske, održana je iznimno zanimljiva simulacija "Jadranska povelja – put prema NATO Savezu", koja je osim edukacijskog imala i prakseološki cilj – donošenje zajedničke deklaracije svih sudionika.

Suorganizator seminara, NATO Public Diplomacy Division nagradio je dvanaest najuspješnijih sudionika seminara posjetom NATO-vom sjedištu u Bruxellesu od 19-23. listopada 2005. godine.

NATO and Southeastern Europe

Seminaru je prisustvovalo četrdesetak stručnjaka iz Bosne i Hercegovine, Dominikanske Republike, Cipra, Makedonije, Nizozemske, Rusije, Srbije i Crne Gore, Ukrajine i Hrvatske, predstavnik NATO-a, Zolt Rabai, predsjednik Atlantic Treaty Association-a Troels Froling te veliki broj studenata.

Na prvom panelu predsjednik ATA-e Troels Froling predstavio je rad i djelovanje spomenute organizacije, te se osvrnuo na ulogu NATO-a u održavanju mira i sigurnosti euro-atlanskog područja. Istaknuo je nužnost regionalne suradnje koja je važna jer ulaskom pojedine države u NATO ne mijenja se njezin povijesni kontekst i geografski položaj već države i dalje ostaju okružene istim nestabilnim susjedstvom.

O ostvarenom napretku Republike Hrvatske na putu prema NATO-u te o preprekama i uvjetima koje treba prijeći i ispuniti, sudionici su imali prilike čuti od Zolta Rabai te nacionalnog koordinatora RH za NATO Pjera Šimunića. Svoj doprinos navedenoj temi dao je i savjetnik ministricе vanjskih poslova i europskih integracija RH, Damir Kušen. Zaključeno je kako je RH postigla izniman napredak u približavanju NATO standardima no izuzetno je važno održavanje pune suradnje s Haškim tribunalom što je trenutačno najvažniji kriterij za članstvo.

O iskustvima svojih zemalja na području sigurnosti, bilo da se ona ostvaruje članstvom u NATO-u ili ostvarivanju posebnih odnosa s NATO-om govorili su predstavnici Slovenije, Cipra, Nizozemske, Italije, Ukrajine te Rusije. Istaknuto mjesto u raspravi dobilo je pitanje načina na koji neke od navedenih država balansiraju između svojih obaveza kao članice NATO-a i EU.

Predavači iz susjedne BIH te SICG govorili su o vlastitim naporima na putu prema NATO-u te iznijeli mnogo primjera koji svjedoče o pozitivnim pomacima u regiji na području suradnje, razvoja demokracije te poštivanja ljudskih prava.

Poseban interes svih sudionika izazvala je simulacija međunarodne konferencije pod nazivom "Jadranska povelja – put prema NATO-u" koju su izveli mladi sudionici seminara pod vodstvom dr. Lidije Čehulić te uz pomoć stručnih mentora. Studenti su tako dobili priliku da u ulozi predstavnika zemalja Jadranske povelje, Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore te NATO-a

dogovore o zajedničkim inicijativama te se izbore za ispunjavanje određenih uvjeta od strane NATO-a.

Ljetna škola Šipan 2005. okupila je dvjestotinjak sudionika i predavača iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, Makedonije, Slovenije, Ukrajine, Češke, Rusije, Poljske, Bugarske, Italije, Danske, Dominikanske Republike, Nizozemske, Grčke, Mađarske i Velike Britanije. Najveći uspjeh ljetne škole, ujedno i ideja vodilja osnivača, Atlantskog vijeća Hrvatske, upravo je edukacija mladih ljudi, studenata poslijediplomskih studija, budućih lidera, prilika da ostvare međusobne kontakte kao i kontakte sa uglednim predavačima, znanstvenicima i ljudima iz političkog života iz zemlje i inozemstva. Organizacija seminara namijenjenog nastavnicima osnovnih i srednjih škola s područja RH korak je u budućnost, te služi kao dokaz ustrajnosti i napore Atlantskog vijeća Hrvatske u edukaciji ne samo današnjih mladih lidera, već i budućih generacija koje će krojiti političku sudbinu Hrvatske.

Zahvaljujući susretljivosti Ministarstva obrane RH, te lokalnoj vlasti grada Korčule, sudionici seminara imali su priliku uživati u ljepotama i kulturnoj baštini jednog od najljepših hrvatskih otoka, Korčule, te koristimo ovu priliku da im se najsrdačnije zahvalimo.

Pripremili:

Đana Luša, Vedran Obućina, Iva Kreković